

לא ראו לגזור בו בשל גוים... ולכן אין לשום גדול להורות הוראה לאיסור היפך המנהג שנהגו על פי גדולי ישראל להיתר ומי שרוצה להחמיר לעצמו מדת חסידות הוא ולא יורה לאחרים דלא ליתי לאינצוי ודוקא במי שהורגל בשאר פרישות ומפורסם לחסיד רשאי לנהוג לאיסור גם בזו...

13. בעל שם טוב על התורה, פרשת אמור, ד"ה ולחם וקלי הבעל שם טוב שאל בחלומו על חדש בזמן הזה, איך הדין, וענו אותו, שלאחר פטירת הב"ח ציננו את הגיהנם ארבעים יום, מחמת שהיה צריך זה לכבוד הב"ח, ובבוקר עמד הבעש"ט זלה"ה ושולח להביא שכר מן החדש ושתהו, ואמר כדאי הב"ח שמתיר כדי לסמוך עליו.

14. ט"ז יורה דעה סימן רצג ס"ק ד אין זה כדאי מלהציל על שאנו רואין חכמי ישראל כמעט רובם אין נזהרין מחדש בשום שנה ולא שייך לומר עליהם מוטב יהיו שוגגים כו' וכבר טרח מו"ח בדבר זה למצוא היתר... והיה לנו לומר דהלכה כתנא קמא דהוא רביס אלא דאין זה ברור מה נשנה תחלה ופסקו לחומרא כסתמא דערלה ואם כן יש לנו לדון ולומר דבמדינות אלו שהוא שעת הדחק דחייב של אדם תלוי בשתיית שכר שעורים ושבותל שועל כדאי הוא התנא קמא לסמוך עליו בשעת הדחק כיון דלא איפסקא הלכה בפירוש בגמרא כר"א... דיש צד לומר דהלכה כת"ק דר"א כמ"ש אלא שהפוסקים החמירו לפסוק כר"א וע"כ ודאי כדאי הוא [ת"ק של] ר"א דהכא לסמוך עליו בשעת הדחק... והפוסקים שלא חשו לשעת הדחק בזה דבארצות שלהם אין זה דחק כל עיקר דהם היו בארצות החמים...

15. מגן אברהם תפטי"ז ...ונ"ל דהעולם סומכין על מ"ש ר"ב דחדש בח"ל מדרבנן לא גזרו עתה בח"ל כיון שאין אנו סמוכין לא"י... ומ"ש הרא"ש דר"ע פליג עלי' דת"ק אינו קושיא דאף ת"ק ס"ל מושבותיכם בכל מקום שאתם יושבים משמע ומוקי לה בתבוא' הבאה מא"י לח"ל... וס"ל לר"ב דאף לת"ק אסור חדש מדרבנן ודוק' במקומות הסמוכין לא"י... כנ"ל לדעת ר"ב וליישב מנהג העול' וכמדומה שכ"כ הת"ט אבל בעל נפש יחמיר במה שאפשר לו ליזהר:

16. ביאור הגר"א על שו"ע יו"ד הלכות חדש סימן רצג סעיף ב כ"פ כל החיבורים הראשונים ודלא כסה"ת... ודברי בה"ג כאן טעות גדול הוא וא"צ להשיב עליהן וגם מ"ש בשם ב"ח הב"ח כשיטתו דס"ל אינו נהוג בשל עובדי כוכבים וכבר הכו על קדקדו כל האחרונים ושגגה יצאה מתחת ידו וטובה ה"ל לבה"ג כאן השתיקה ומ"א רצה ליישב דברי סה"ת אבל דבריו דחוקים מאד וכתב בעצמו שרצונו ליישב המנהג אבל בעל נפש כו' אבל אין דבריו כדאי אפי' ליישב המנהג וט"ז כתב דבשעת הדחק כדאי כו' אבל בגמ' דנדה שם אמרו דאם אפסיק הלכה א"ל שעת הדחק וכבר איפסיק כאן במנחות שם... והנהג ישראל מוטב כו'...

17. שו"ע יו"ד הלכות חדש סימן רצג סעיף ג תבואה שלא השרישה קודם לט"ז בניסן, אסורה עד שיבא העומר הבא. הגה: ומ"מ כל סתם תבואה שרי לאחר הפסח, מכא ספק ספיקא, ספק היא משנה שעברה. ואם תמצא לומר משנה זו, מ"מ דלמא נשרשה קודם העומר (טור בשם הרא"ש)...

18. רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן רצג מכא ספק ספיקא. בת' מוצל מאש תמה הא שם אונס חד הוא דמה לי משנה שעברה ומה לי משנה זו קודם העומר:

19. משנה ברורה סימן תפט ס"ק מה ... ומ"מ רוב העולם אין נזהרין כלל באיסור חדש ויש שלמדו עליהם זכות לפי שהוא דבר קשה להיות זהיר בזה ולכן סומכין מפני הדחק על מקצת הראשונים שסוברין שחדש בחו"ל אינה אלא מד"ס שגזרו משום א"י ולא גזרו אלא במקומות הסמוכין לא"י כגון מצרים ובבל ויש שלמדו עליהם זכות שסוברין שחדש אינו נהוג אלא בתבואה של ישראל אבל לא בשל עכו"ם... והנה אף שאין בידינו למחות ביד המקילין מ"מ כל בעל נפש לא יסמוך על היתרים הללו ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו כי להרבה גדולי הראשונים הוא איסור דאורייתא בכל גוונ'...

20. ביאור הלכה סימן תפט סעיף י ד"ה אף בזמן הזה ...וסיבת הדבר ראייתי מפני שסוברין שמי שרוצה לזהר צריך לזהר בכל החומרות משמרים ושכר וי"ש וכן בפליטת כלים והוא דבר קשה לזהר במדינות אלו ע"כ סומך כל אחד עצמו על מנהג העולם להקל לגמרי אבל

1. ויקרא פרק כג, י"ד

(י) דָּבָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תִבְאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶם אֶת־קִצְרִיהָ וְהִבַּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְרֵיכֶם אֶל־הַפֶּהָ: (יא) וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לַפְּנֵי ה'... (יד) וְלָחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶלְעָם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבְיָאֲכֶם אֶת־קִרְבָּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקֹת עוֹלָם לְדִרְתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם:

2. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף ל.

משנה... משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי... שיהא יום הנפ כולו אסור. גמרא... מאי טעמא? מהרה יבנה בית המקדש, ויאמרו: אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח - עכשיו נמי ניכול. ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר - האיר מזרח התייר, השתא דאיכא עומר - עומר מתייר.

3. רש"י ויקרא כג:יד ד"ה בכל משבתים

...יש שלמדו מכאן שהחדש נהוג בחוצה לארץ...

4. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לו:לז.

מתני'. כל מצוה שהיא תלויה בארץ - אינה נוהגת אלא בארץ, ושאינה תלויה בארץ - נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ, חוץ מן הערלה וכלאים; ר"א אומר: אף החדש.

5. תוספות מסכת קידושין דף לו:לז. ד"ה כל מצוה

...ונראה דחדש נהוג בזמן הזה ולכך יש ליזהר שאם אדם יודע בודאי שהשעורים נזרעו אחר זמן הקרבת העומר דהיינו אחר י"ו בניסן שלא יאכל מהם ומספק אין לאסור כל השעורים כיון דרוב השעורים נזרעו קודם ט"ז בניסן וברושלמי נמי משמע דחדש נהוג אף בשל עובדי כוכבים...

6. משנה מסכת ערלה פרק ג משנה ט

...החדש אסור מן התורה בכל מקום...

7. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ' ה הלכה ב

החדש כיצד כל אחד מחמשה מיני תבואה בלבד אסור לאכול מהחדש שלו קודם שיקרב העומר בט"ז בניסן שנאמר ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו, וכל האוכל כזית חדש קודם הקרבת העומר לוקה מן התורה בכל מקום ובכל זמן בין בארץ בין בחוצה לארץ בין בפני הבית בין שלא בפני הבית, אלא שבזמן שיש מקדש משיקרב העומר הותר החדש בירושלים, והמקומות הרחוקין מותרין אחר חצות שאין בית דין מתעצלין בו עד אחר חצות, ובזמן שאין בית המקדש כל היום כולו אסור מן התורה, ובזמן הזה במקומות שעושין שני ימים טובים החדש אסור כל יום י"ז בניסן עד לערב מדברי סופרים.

8. שו"ע או"ח הלכות פסח סימן תפט סעיף י

אסור לאכול חדש אף בזמן הזה, בין לחם בין קלי בין כרמל, עד תחלת ליל י"ח בניסן; ובארץ ישראל, עד תחלת ליל י"ז בניסן.

9. שו"ע יו"ד הלכות חדש סימן רצג סעיף ב

איסור החדש נהוג בין בארץ בין בח"ל, בין בשל ישראל בין בשל עובד כוכבים.

10. ערוך השולחן יו"ד סימן רצג סעיף ה

ויש מרבתינו הראשונים שפסקו להלכה דחדש בח"ל דרבנן כרבנן דר"א ואלו הם רבינו ברוך בעל התרומות הביאו הרא"ש והאור זרוע הביאו התרומת הדשן וריב"א בעל התוס' ורבינו אבגדור ומהר"ם מעיל צדק וכן נראה מדברי הראב"ן בספרו בספ"ק דקדושין וגם במהרי"ל...

11. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף פג:

מתני' כל קרבנות הציבור והיחיד באין מן הארץ ומחוצה לארץ, מן החדש ומן הישן, חוץ מן העומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ.

12. ב"ח יורה דעה רצג:ד

...אמנם המנהג פשוט במלכותינו לנהוג היתר ואף גדולי התורה שהיו לפנינו... אבל לפע"ד כיון דמדאורייתא אין איסור בשל גוים מהיכי תיתי לן לאסור מדרבנן ולחדש גזירה ואיסור שלא נאמרה בתלמוד... אבל חדש שאינו אסור בשל גוים אפילו בארץ מדכתיב קצירכם דילפינן מיניה שאין העומר בא אלא מקציר ישראל אם כן ממילא משמע כיון דתלי רחמנא איסור חדש בהבאת העומר... כשם שאין העומר בא אלא מקציר ישראל כך אין איסורו נמי אלא בקציר ישראל וכדאמרן הילכך אפילו בחוצה לארץ

לענ"ד אין נכון הדבר דכי בשביל שקשה לו לזהר בכל החומרות יקל ועיטור ומרדכי ובשם ראבי"ה והגה"מ וריטב"א ואף להא"ז שמצדד לגמרי... אף דלא נוכל גם בזה למחות בהעולם שנהגו להקל וכמש"כ דהוא מדרבנן בחו"ל לא סמך ע"ז להקל אלא בספק דאז יש לסמוך בשעת האחרונים אבל ראוי ונכון להחמיר לעצמו עכ"פ בזה דהלא לגדולי הדחק על דעת הסוברין דרבנן והוי ספיקא דרבנן אבל לא בודאי חדש... הראשונים הוא דאורייתא הלא המה הרי"ף ורא"ש ורמב"ם וסמ"ג

Rabbi Yoel Ben Shmuel Sirkis (Bach)

1561-1640

Rabbi Yoel Sirkis was born in Lublin and lived in central Europe. At different points held rabbinical positions in Belz, Brest-Litovsk (Brisk), Cracow and more. He wrote a commentary on the Tur known as the Bayit Chadash, or Bach. He was critical of those who relied solely on the Shulchan Arukh for psak rather than using the Gemara and mefarshim. In his commentary, he often discusses the fundamental principles as found in the Mishna, Bavli, Yerushalmi, and prior poskim. He also made suggestions for textual emendations of the Gemara known as Hagahot HaBach. He was the father-in-law of the Taz.

Rav David ha-Levi Segal (Taz)

(1586-1667)

Rav Segal lived in Poland and was a noted scholar who married the daughter of Rav Yoel Sirkis (Bach), whom he frequently quotes as מו"ח (my father-in-law and teacher). He wrote a commentary on the Shulchan Arukh known as the Turei Zahav, from which he became known as the Taz, and it is usually printed on the side of the pages of the Shulchan Arukh.

Rav Avraham Halevi Gombiner

(1635-1682)

Rav Gombiner lived in Poland and was the rav of Kasich, Poland. He wrote a commentary on the Shulchan Arukh called the Magen Avraham in which he often tried to incorporate the minhagim of Poland as well as the kabbalistic minhagim of the Jewish community in Tzefat as found in the writings of the Shelah. His emphasis was that customs should be respected.

Rav Eliyahu ben Shlomo Zalman (Gr"א, or Vilna Gaon)

(1720-1797)

The Vilna Gaon was an expert in Gemara, Halakha, and Kabbala, and was the leader of all mitnagdim (non-chassidim). His annotations and emendations appear on the side of the Gemara and Shulchan Arukh. Large groups of people follow his minhagim and psak ("minhag haGra") and his psak was often incorporated into the psak of the Mishna Berura and many practices in our communities today. He also wrote a perush on the Mishna and on the Chumash. It is also believed that he translated math books into Hebrew or Yiddish. His main student was Rabbi Chaim Volozhen, the founder of the style of Yeshivot that still exists today.

Rabbi Akiva Eiger

1761-1837

Rabbi Akiva Eiger was a scholar and posek, and he was the leader of European Jewry in the early 19th century. He was born in Hungary but served later as rav of certain towns in West Prussia. He has published chidushim, notes, and teshuvot on the Gemara and Shulchan Arukh. He was a determined foe of the Reform movement, which began its influence even in his time.

Rabbi Yisrael Ben Eliezer

c.1700-1760

Rabbi Yisrael Ben Eliezer was known as the Baal Shem Tov, or the Besht. He is considered to be the founder of Chassidut. We have very little biographical information about him, and what we know about him comes from his talmidim who spread his Divrei Torah and stories of his miraculous acts.